

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde Wereldt gheleeft hebben

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

10. Sept. Het leven vande H. Pulcheria, Mag. an. 453.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

Om haren broeder in't rijke te stercken / ende in toe-
komende tijden te versekerē / dat sy haer doo? sulck-eene
authoiteyt van het samen regeringe van hem ghegunt/
teghen hem niet en soude verstouten / heeft sy haren *Sy belooft*
maeghdom doo? belofte Gode op-gheoffert / ende hare *supwerheyden*
dij Wincelijcke ghesusters van ghelijcken tot sulck-ee- *niet haer*
ne belofte verwillight; op datter gheenen strydt oft ja- *dij susters.*
lousie in het Keyserlyck Hof op-rijzen en soude: en doo?
desen middel / heeft-se alle oorsaecken van laghen ende
listen wech-ghehouden ende af-ghe-smeden. Ende op dat-
se dese hare belofte soude met een sterck ende traesselijck
onder-pandt bevestiggen; soo heeft-se aen Godt / aen de
gheheele clergie / ende aen de vorghers haer ondersaten
een vast ende seker ghetuyghenisse ghegheben. Sy heeft
eenen Antaer doen maecken van puer goudt / ende ko- *Sy maecte*
stelijcke ghesteenten; het welck sy voo? haer ende haer- *eene antaer*
der susteren eenloige repnicheyt / ende voo? de goede re- *van hare*
gheringhe van haren broeder / in de Catholijcke hoofd- *Keyserlycke*
kercke van Constantinopelen Gode op-ghedraghen *juweelen.*
heeft; rondtom den antaer d'oorsaecke van dien met in
ghegrabeerde letteren beduydende.

Hier-en-tusschen begonst den jongen Keyser sijne vol-
le jaren te krijghen / bequaem om eene huy?vrouw te
nemen: heeft daerom desen last aen sijne ghetrouwde su-
ster ghegheben / dat sy eene saecken soude. Sy heeft lan-
ghen tijdt eene ghesocht niet Paulinus / daer toe oock
bevel hebbende: maer eene sulcke / die eerbaer / onno-
sel / schoon / aerdich / ende wijs waer / en wasser gheene
onder den edeldam te binden. Maer siet / hoe den goede
Gode alle dingen schickt. Eene sekere maget Athenais
ghenaemt / was t'Athenen dochter van Leontius Phi-
losooph / uptter maten schoon / gheleert in alles / ervaren
in dichten / wonder wel-sprekende / wijs en voorsichtigh /
ende daer by soo eerbaer / dat sy doo? hare eerbaerheyt
ende maeghdelijcke schaemte / hare andere deughden *Sy besochte*
veel cierlijcker maecte. Dese om geens andere redē / dan *seer vlytelijc*
dat sy / om sulchs als sy was / wel eene goede fortunne *voo? haren*
wachten mochte / is van haren vader ont-erst. Sy daer- *broeder en*
om niet wel te vreden zijnde / badt hare broeders dat sy *huy?vrou-*
dat soo niet verstaen en souden. Maer sy hardmeckigh / *we.*
en zijn by den testamente alleen niet ghebleven; maer
hebben haer ten huise wt-ghestooten. Sy is terstonde
naer haer moeders suster haer moye ghegaen / die t'Ja-

men naer Constantinopelen (alwaer Athenais oock een vaders suster hadde) gerepft zijn. Dese dvy zijn te samen ghetrocken naer de H. Pulcheria, om haer beklach over haren verstorven vader ende haer broeders te doen. De H. Kesperinne laet haer ten voorschijn komen. Athenais wordt ghemerckt boven maten schoon van aensien / met eerbaerlycke schaemte; ick en weet niet wat sonderlinge wijsheyt wyt haren ghelate alleen vertoonende. De H. Pulcheria schickt-se in haer herte voor eene huysvrouwe haren broeder toe: maer swijght tot voorder ondersoek van staet / conditie / maniere van leven / ende op-voedinghe der selver. Alles bebonden hebbende soo't behoorde / gaet tot den Kesper haren broeder; boodtschapt hem een huysvrouwe ghebonden te hebben; schoon van lichaem / lustich van aerde / van geleertheyt prijselijck boven vele. Den Kesper heeft lust om haer te sien. Men vertoont-se; hy haer aenschouwende / staet verbaest om hare schoonheyt / die een Kesperdom weerdigh was. Hy laet weten / dat-se hem behaeght / ende dat hy gheen ander en begheert. Maer sy was alsoen noch Heydensch. Sy is dan aenghenomen gheweest op conditie / dat sy Christene worden soude; waer toe sy gewilligh genoegh geweest is. Ghenoeghsaem onderwesen zijnde / en nu gheisobigh gheworden / is ghedoopt gheweest van den Patriarch Articus; ende voort-aen Eudocia gheheeten: ende kortz daer naer getrouwt met Theodosius Kesper / ende Kesperinne gheworden; gheluckelijck voorwaer / van haer vader (als oft hy in den geest dit voorszien hadde / onderst / om tot eenen beteren staet te gheraken.

Laet ons Pulcheriam aensien het hoofdt van het Kesperlyck Hof / onder wie niet alleen hare susters die Kesperlycke maeghden waren en stonden / maer oock Eudocia de Kesperinne; ja Theodosius selve: wat sy ordeerde binnen den huysse / wierdt van d'andere volbracht. Smorghens vroeck in de hof-Capelle songhen sy te samen de Mettenen, als oft sy Priesters oft Religieusen gheweelt hadden, ende insghelijcx andere Goddelijcke dienst. n. Daer naer ghingh elck nae sijn werck. Pulcheria, soo langh haer broeder noch niet bequaem ghenoech en was, hielp hem in sijne Keyserlijcke regeringe. D'andere sponnen oft naeyden. Op sijnen tijdt besocht-men andere kerck n, die sy met schoone gaven ende ornamenten vercierde. Eynelijck de hoffelijcke manieren van leven was

Athenais /
daer naer
Eudocia ge-
noemt /
wordt Kesp-
erinne.

Regel van
het Goffelijc
Leven in het
Vaders ghe-
lyc in een
Clooster.

was soodanigh/ dat men het Daleps door een Clooster mocht achten. Pulcheria trock een ieghelijck alsoo tot haer door hare deughden/dat oock den Keyser ende sijne hupsvrouw haer eerden / als oft sy de moeder van hen allen gheweest ware.

De H. Princelijcke maget ende Keyserinne / soo alles met haren broeder doende / en heeft nochtans niet konnen beletten sommighs fouten / die in den Keyser niet kleyn en waren : arbeyde eben-wel om die te verbeteren. Den Keyser onder andere fouten hadde dese / dat hy seer lichtveerdelijcken onderteeckende/sonder eens te oversien/wat hy gheschryfte van hem versocht wierdr: hier ober van sijne suster de H. Pulcheria menighmael vermaent zijnde / en liet dat niet/ten grooten nae-deel van sijne regeringhe. Wat heeft de wijse maghet ghedaen? Hy maect oock eenen eyssche by gheschryfte aen den Keyser/ ende begherde/dat het hem believen soude dat t' onderteeckenen. Hy debet naer sijn gewoonte/sonder were van het inhoudt van dien. Welck dit was: Dat den Keyser haer sijne hupsvrouw overgheben wilde tot haren dienste. Pulcheria haren eyssch aldus verkregen hebbende/ heeft de Keyserinne tot haer ontboden / by haer behouden soo langh tot dat den Keyser haer ontboodt weder te komen : die sy nochtans niet en liet volghen/ eens/ tweemaal en meer ontboden zijnde. Den Keyser verwondert zijnde/wat sijn suster hier mede meynde / ende dit van haer vraghende / heeft hem de sequeste laten sien / die hy lichtveerdelijck onderteeckent hadde. Den Keyser heeft hier op ghelet/ende voort-aen wijffelijcker hier in gheleest / noch soo lichtveerdelijck niet meer onderteeckent ; het welck hy eerst niet gjelesen en hadde.

Noch een ander faute isser gheweest/niet seer kleyn in den selven Keyser Theodosius. Nestorius / Patriarch van Constantinopelen/ noch geen jaer in den Bisschoppelijcken stoel geseten hebbende/ heeft sijne leelycke ketterij/die hy in't herte hadde/tecuemael wpt-ghebracket. Den Keyser van Nestorius onder-cropen zijnde / heeft hem van hem laten bedrieghen : ende hoe wel hy van den H. Cyrillus, Patriarch van Alexandrijen/ghewaershouwt was/heeft hem nochtans door-ghestaen. De H. Pulcheria standvastigh in't gheloove altyds blyvende (haren broeder nu bekeert zijnde / ende beter onder-

Merdtige en wijse herberinge van haer broeders lichtveerdicheyde in't onderteeckenen van ongelesen requeste door Pulcheriam ghedaen.

Pulcheria is in tyde van het tere standvastigh in't ghele-

wesen van het H. Concilie van Ephesien / heeft tot een
trecken van dien / eens seer kostelijcke ende constighe
Kercke / weerdigh om sien / laten bouwen / in eene plaetse
Blacherne ghenaemt / ter eeren van de Victorieuse Ma-
ghet ende moeder Godts MARIA, die Nestorium nu o-
verwonnen hadde.

Diversche
vrijsenen
aen Pulche-
ria vertoert.

Daer dooz Pulcheria allenghskens Gode ende sijne
H. Moeder aenghenamer zijnde / weerdich gheworden
is / met visioenen oft openbaringhen vereert te worden.
Want onder andere / hebben hen de HH. verrich Mar-
telaren van Cesareen in Cappadocien / met de H. Thyrsus,
aen haer verthoont tot dry-mael toe; haer verma-
nende / dat sy hunne lichamen soecken soude ter plaetse
daer sy gheleden hadden. De welcke dooz haer bevel ge-
socht ende ghebonden zijnde / heeft seer kostelijcke kassen
doen maken / ende die daer inne ghelept hebbonde / in de
kercke (ter eeren van S. Thyrsus, dooz Cesarius / eertijds
Worghemeester / versch gheboudt) doen brenghen. Den
H. Stephanus van ghelijcke veropenbaerde sich aen haer
in den slaep / en gaf haer te kennen / dat hy te Chalcedo-
nien ghekomen was / te weten / sijne rechte handt. Een
groot deel van het lichaem van S. Steben / was al van
te voren te Constantinopelen: maer dese handt was nu
van Marplus / Bischop van Jerusale / dooz eenen schenck
aen Theodosius en Pulcheria, dooz Paschalius Diaken
ghesonden / ende te Chalcedonien ghekomen. Hier van
Pulcheria dooz den H. eerste Martelaer selfs vermaent /
heeft het haer broeder laten weten / en is soo dooz ghe-
nennen raedt / met al het volck ober-ghebaren / om de-
sen kostelijcken pant in te halen / soo het gheschiedt is;
koyts daer naer eene kostelijcke kercke tot syndec eeren
bouwende / daer hy in rusten soude.

Hy herert
de HH. reli-
quien.

Dy marckte groot werck van de Reliquien der Hepli-
ghen; het H. lichaem van den H. Ioannes Guldemont /
van haer moeder eertijds t'onrechte verbannen / hadde
sy als doen eerlijck ingehaelt: daer naer heeft sy noch het
lichaem van den H. Flavianus martelaer (beide dese wa-
ren gheweest Patriarchen van Constantinopelen) in
doen halen.

Flavianus vier jaren dooz syne doodt was in de plaet-
se van den overleden Patriarch Proclus dooz Bischop
ghekoft / n / teghen den danck van eenen seer machtighen
hobelinck Chysaphus ghenaemt / een seer baos ende
goddeloos

goddeloos mensch / die nochtans 's Kepsers geatie wel konde beleven. Desen bo: f de deught van de H. Flavianus grootelijck vreesende / sochte alle middeien om hem af te setten / ende den Opper-Abt van Constantinopel / den Artsch-ketter Eutyches / nader-handt in sijn plaetse te stellen. Maer soo hy sach dat het onmogelijck was / soo langh als de H. Pulcheria met haer broeder regeerde; soo heeft hy ghearbeyt door Eudocia Kepsertinne / dat Pulcheria teghen haren danck upt het Hof verbannen booz eene Diaconesse ghehozen soude worden. De Kepsertinne brochte booz reden / dat Pulcheria, die het al regeerde / oozsaecke gheweest was door haren raedt / dat sy Eudocia upt den Hobe ghebannen was gheweest / de Kepserslycke huysvrouwe van haren man; dat sy onnoosel uptgeworpen was / etc. Den Kepsers lange teghent ghehouden hebbende / heeft eyndelinghen den H. Flavianum daen roepen / ende hem belast / dat hy Pulcheria booz diaconesse wijen soude. Flavianus, hoe wel hy het belofde te doen / heeft nochtans de H. Pulcheria door secrete hieden vermaent / dat sy haer upt den weghe houden soude. Sy alles verstaen hebbende / heeft het Daleys verlaten / ende is naer de plaetse Hebdomum buyten de stadt / om op haer-selven te gaen leven / vertrocken. Den Kepsers ghewaer gheworden zijnde / dat sijn bevel door Flavianum aen sijnne suster te kennen ghegeben was / heeft teghen den H. Bischop eenen sonderlingen haet op-genome. Als de H. Pulcheria aldus vertrocken was; soo begonst Chysaphius met Eudocia alle dinghen in't Kepsersryck in't verwerre te brengen. Eutyches begonst alsdoen een nieuwe ketterije / de Nestoriaensche gheheel teghen-srijdende; loochnende in Christo twee naturen te zyn. Eusebius Bischop van Doxleen / gaf dat aen Flavianus te kennen. Flavianus vergadert sijn onder-bischoppen / ende andere gheleerde tot Constantinopelen; daeght Eutychem op de vergaderinghe; maer hy wepghert te komen. Eyndelingh komt verghefsefchapt met den boosen Hobelinck Chysaphius ende noch een ander; wordt dies niet-teghenstaende als ketter verweisen: beroept hem tot eene generale Synode / de welke tot Ephesen van den Kepsers / door Chysaphius ingeben / beschreven wierdt: alwaer hy Kepsers boven sijn macht / Dioscorum ingedrongen Patriarch van Alexandryen in de plaetse van den upt-ghedreven

Sp wordt
t'onrecht
upt het Hof
herfarght.

Wiedt van
selfs gheduk
lyck.

Maer haer
vertrec alle
in de rege
ringhe ver
arghert.

H. Cyrillus, ende boven dien noch ketter/ Oberstaender ghemaect heeft. Flavianus wort hier verwesen / ende noch boven dien van Dioscorus qualijck ghetraectert/ ter aerden gheworpen/ van hem met voeten ghetreden/ de borst ghebroocken/ in ballinckschap gesonden/ kortz daer naer vande quetsure ghestorven.

Sorge voor
haer broeder
die hy na
ketter ghe-
worde was.

Hy wort
wederom
gheroepen
tot der zegen-
kinghe.

Pulcheria
trouwt
Marciannus
ende maecht
hem Kerp-
ser/ evenwel
maeyhet
blijvende.

Hy sterft.

De H. Pulcheria daer-en-tusschen en konde anders niet doen / dan Godt voor haren broeder / ende de H. kercke / die als-dan verbruct was / pberlijck bidden: hoe wel sy kortz daer naer met hulpe van den H. Leo Paus/ Valentinianus Kerpser vā't Weste/ sijn huysvrouwe Eudocia dochter van Theodosius/ haer broeder aengeballen is; die al te samen eyndelinghen Theodosius ten rechte weghe ghebrocht hebben. Tot kennisse ghekomen zijnde/ heeft Chrysaphium stoocker van alle quaet/ ja Eudocia mede van hem verbannen; sijne H. suster Pulcheriam wederom in 't Paleys gheroepen/ ende met grooter triumphen inghebrocht. Ende met langhe daer naer is hy inden Heere gherust/ door goddelijcke veropenbaringhe verstaen hebbende / dat Marciannus in't Kerpserijck hem volghen soude. De Kerpserinne Eudocia verbannen zijnde nye het Hof/ was naer Jerusalem gherepft.

De H. Pulcheria dan regierende (oock met reden als mede erf-ghenaeme van 't rijck) om haren staet beter te verstercken / heeft Marciannus ghenomen voor haren man in houwelijcke; maer op conditie dat hy met eede verclaeren soude / dat hyse in hare vorighe belofte/ die sy van haren maeghdorn aen Godt ghedaen hadde/ laten soude. Welck hy gheswooren/ ende heplijck onderhouden heeft. Daer naer hebben sy 't samen gearbeydt met den H. Leo Paus / dat het ghene t' Ephesien teghen alle recht ghedreben was/ bericht soude worden; daarom een generaele Synode beroepende te Chalcedonië. siet lange daer naer/ vier-en-vijftich jaren oudt zijnde/ alle haer susters overgheleest hebbende/ is Pulcheria inden Heere vol van verdiensten heplijcken gherust.

Wat heerlijcke daden haren Princelijckē staet bereert hebben/ en wijdt ende breedt over de werelt hebben doen blincken/ geben ons te kennen de H. Vaders van hare tijde/ de H. generale Synode als-doen ghehouden / den H. Leo Paus/ een heerlijck licht vande H. Kercke / die haer

haer gheheeten hebben/ de Meersterffe der Keyseren,
 de bewaerstre des gheloofs, het beschermfel der Recht-
 ghesinde, het crijsch-raet der H. kercke, ende des Room-
 schen rijcks, de voor-vechster der Pausen, de nieuwe
 Helena, Mirakel des werelts, uyt-luysterende blincksel
 van een voor-beelt voor de Princesen der naervolghen-
 der eeuwen, een woon-stede der deughden, toe-vlucht
 der Godtvruchtighe ende ellendighe, ende andersins
 noch seere treffelyck in alles/ ghelyck sy het verdiende.
 Want sy inder daet (soomen uyt het boozgaende kennen
 kan) den Keyser haren broeder heeft onderwesen/het H.
 gheloobe altydts stant-bastelyck behouden/ de dienaren
 der H. Kercke / ende Leeraren (daer sy konde) booz-
 ghestaen; als oock de ordonantien der selver verbooz-
 dert dooz haer Princelycke cloeckhepdt/ ende doen ober
 al bloepen ende flozeeren: neerstich in 't vereeren van de
 lichaemen ende andere achterghelaten reliquien der
 Heplighen/ soo dooz het kostelyck verciereen der selver/
 als dooz de devote besoeckinghen ende pelgrimagien
 tot de selve; die sy te voet al dede / daer sy konde. Het
 vereeren der beelden / het aenroepen der Heplighen is
 haer ghemeen ende ghewoon gheweest. Maer boven
 al heeft sy een sonderlinghe devotie tot de Hooghweer-
 dighe Coninginne der hemelen ende aerde/ tot die on-
 bebleekte Maghet en Moeder des almogenden Godts
 MARIA gehad. Want soo sy ter eeren vanden H. Ste-
 phanus een eerlycke kercke ghebouwt hadde/ ende noch
 een ander ter eeren van S. Laurentius, heeft boven die
 noch dyp schoone Conincklycke kercken doen bouwen
 ter eeren vande boozghemelde glorieuse Maghet ende
 Moeder Godts/ inde Keyserlycke stadt alle; en d'een
 verciert met den gordel oft rieme van de selve glorieuse
 Maget/ als met eenē kostelycken schadt; te weten/ die op
 de metael-werckers merckt stont: d'andere / diemen
 ὁ δὲ γωv hiet/ dat is/ der leyders des wechs kercke, ver-
 rijckt met het schoon beeldt der selver Maghet/ dat S.
 Lucas met sijn eyghen handt gheschildert hadde/ haer
 van Antiochien ghesonden/ ende van haer sonderlinghe
 bemint ende gheert. De derde/ sonderlinge (soo voert
 ghesepdt is) daer toe ghebouwt hebbende / om de Al-
 derheplichste Maghet ende Moeder Godts te vereeren
 als eene Victoriale triompherende Overwinster vande
 Artsch-ketter Nestorius/ die sy onder de voet gebracht
 hadde/

Loof van
 Pulcheria
 verbzept
 dooz eyer-
 pelen van
 goede werck-
 ken verhaelt

Sy verciert
 de reliquien
 der Hepligē.

Hare wytge-
 sonderde de-
 votie tot de
 H. Moeder
 Godts.

hadde/ ende sijn blasphemierende tonghe (terwijlten hy noch leefde) vande wormen doen vernielen. Welck exempel van soo veel kerckē te bouwen/ ter eeren vande alderhoochste moeder Godts/ daer naer van veel over al de werelt ghevolght is gheweest.

Hy heeft
de deughden
van onse L.
vontwe na
ghevolght.

Ick en kan hier niet verfwyghen het naevolghen der deughden der H. Moeder Godts/ van de H. Pulcheria sonderlinghen beoeffent; als in het verkiezen vanden maeghdelycken staet / dien sy onbebleekt altyds behouden heeft; al hoe-wel sy naer haer belofte/ haer ebe- wel ten houwelyck begheben heeft: onwiffelijck niet sonder Godts ingheben / siende seer wiffelijck het selve noodich te zyn/ om aen Marcianus van haer edel ende Keyserlyck gheslachte ghelijck mede te deelen/ ende sijn authoriteyt daer dooz te vermeerderen; hem eben-wel tot een man verkiessende op be-eede belofte / van haer in haren maeghdelycken staet ongheschendt te laten. Twelck in eenighe manieren een houwelyck gheweest is/ ghelijck het houwelyck vande ghepaerde hooch-salighe Moeder Godts/ met den glorieusen Ioseph haren man. Schoonen spieghel oft voorbeeld der deughden dooz alderhande soorte van maeghden/ oock van Princelycke dochteren: daer ontwiffelijck oock in desen onsen tydt de Keyserlycke dochteren en susteren haer aent gespiegelt hebben/ te Hall in 't Graef-schay van Tyrol/ t'saemen Gode dienende in veele goede werckē tot verhoorderinghe des Chyften gheloofs/ ende vermeerderinghe der glorie Godts. Die noch daghelijck van vele Princelycke dochteren in alle gewesten des werelts na ghevolght worden.

Hy heeft
Casthuyfen
gheficht.

Testament
vande H.
Pulcheria.

Begraves
stijle.

Hoben dien heeft de selve H. Pulcheria noch Casthuyfen gebouwt dooz de Welgrimmien: Kerck-hoben tot begravinge der Chyften/ en andere eeuwige duerende teekenen van hare godt-vruchticheydt. Met alle dese treffelycke deughden verciert / heeft eyndelingh by testament alle hare goederen/di: groot ende veele warē/ tot onderhondt der armen/ ende vercieringhe der Kercken Godts geschickt. Twelck haren hooch-edelen man Keyser Marcianus heeft doen volbrēnghe: ende sy soo Godt-vruchtelijck ghestorven zijnde / is inde hooghkercke der Apostelen te Constantinopelen begraven/ in het vyf-en-vyftichste jaer van haer leven nu ingegaen zijnde / gheregeert hebbende als Keyserinne 39 jaren/

jaren / in het jaer onses Heeren 453. den 10. Sep-
tembris.

Dese Godtbruchtighe ende H. Keyserinne altydt ma-
ghet blyvende / ja hare maeghdelycke repnigheyt dooz
belofte Gode op-offerende / is de gheheele werelt dooz
bekent; en van haer hout / soo de Grieksche als de La-
tynsche Kercke jaerlijckx memorie. In't Martelaers-
boeck van Schoonen lesen wy aldus : Tot Constantino-
pelen de H. *Pulcheria*, Keyserinne ende Maget, treffelijck
in den dienst Godts, ende inde Godt-vruchtigheydt.
Breedter wyter ghedachtenisse af-gehouden in den
Griekschcn Maent-boeck der Heylighen met dese
woorden : Op den thienden September houdt men me-
morie van de H. *Pulcheria*, Coninginne, die in vrede ghe-
rust is. Dese is gheweest de suster vanden jonghen Theo-
dofius, geseyde huys-vrouwe vanden Keyser Marcianus,
die uyt nemende was in Godt vruchtigheydt; de welcke,
als sy haren maeghdom tot het eynde toe van haer leven
bewaert hadde, ende veel goede wercken ghedaen had-
de, in op-bouwinghe van Kercken ende Gast-huysen;
ende de Vaders van het heyligh Concilie van Chalce-
donien seer behulpigh gheweest hadde, is in vrede ghe-
rust.

Martyrol.

Rom. 10.

Septemb.

Menol.

Grac. 10.

Sept.

